

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๘

รายงานผลการตรวจสอบที่ ๒๑/๒๕๖๘

เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ตั้งด่านตรวจไม่ถูกต้อง จับกุมผู้ร้องโดยไม่แจ้งข้อกล่าวหาและกระทำเกินกว่าเหตุ

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องร้องเรียนด้วยตนเอง ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๒๖๓/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๗ ว่า เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๗ เวลาประมาณ ๑๒.๐๐ น. ผู้ร้องได้ขับรถยนต์ผ่านบริเวณถนนเลียบมอเตอร์เวย์ฯ เข้าก่อนถึงด่านเก็บค่าผ่านทางธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี พบผู้ถูกร้องตั้งด่านตรวจค้นรถยนต์ที่สัญจรไปมาและเรียกประชาชนตรวจปัสสาวะ ผู้ร้องจึงจอดรถและลงไปสังเกตการณ์โดยใช้โทรศัพท์มือถือถ่ายภาพทอดstadผ่านช่องทางสื่อสารออนไลน์ แต่ผู้ถูกร้องแจ้งให้ผู้ร้องออกจากพื้นที่ดังกล่าว ผู้ร้องปฏิเสธ จึงถูกควบคุมตัวไปที่สถานีตำรวจภูธรธัญบุรี โดยผู้ถูกร้องไม่แจ้งข้อกล่าวหา

ต่อมาผู้ถูกร้องแจ้งข้อกล่าวหาผู้ร้องในความผิดฐานต่อสู้อย่างผิดกฎหมายการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและดูหมิ่นเจ้าพนักงาน ผู้ร้องปฏิเสธข้อกล่าวหาและได้รับการปล่อยชั่วคราว ปัจจุบันคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดธัญบุรี ผู้ร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องตั้งจุดตรวจไม่ถูกต้อง เรียกตรวจปัสสาวะประชาชนในสถานที่ไม่เหมาะสม จับกุมผู้ร้องโดยไม่แจ้งข้อกล่าวหา ใช้กำลังเกินกว่าเหตุ ไม่บันทึกภาพขณะปฏิบัติหน้าที่ และขัดขวางการใช้เสรีภาพของผู้ร้องในการสังเกตการณ์การตั้งจุดตรวจ ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ร้อง จึงขอให้ตรวจสอบ

/๒.การตรวจสอบ...

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ สำเนาบันทึกข้อความ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนที่สุด ที่ ๐๐๐๗.๒๒/๑๕๗๒ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการตั้งด่านตรวจ จุดตรวจและจุดสกัด ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ถึง ผบ.ชน., ก, ภ.๑-๙ และจตร.(หน.จต.)

๒.๑.๒ สำเนาบันทึกข้อความ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนที่สุด ที่ ๐๐๐๗.๒๒/๔๓๘ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ เรื่อง กำชับการปฏิบัติเกี่ยวกับการตั้งด่านตรวจ จุดตรวจ และจุดสกัด

๒.๑.๓ คลิปวิดีโอ [REDACTED] ของผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๗

๒.๑.๔ บันทึกถ้อยคำของผู้ร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๗ พร้อมภาพประกอบการลงพื้นที่ตรวจสอบที่เกิดเหตุ

๒.๑.๕ บันทึกถ้อยคำของผู้ถูกร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๗

๒.๑.๖ หนังสือสถานีตำรวจภูธรธัญบุรี ที่ ตช ๐๐๑๖.๕(๑๐)/ป.๘๖ ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบด้วย สำเนาทะเบียนการจับกุม และสำเนาแบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

๒.๑.๗ หนังสืออำเภอธัญบุรี ที่ ปท ๐๔๑๘/๓๗๔๖ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมเอกสารหลักฐาน ประกอบด้วย สำเนาแบบรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่เวรรับแจ้ง และสำเนารายงานการรับแจ้งการควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่รัฐ

๒.๑.๘ หนังสือสำนักงานอัยการจังหวัดธัญบุรี ที่ อส ๐๐๕๘(ธัญบุรี)/๒๙ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๘ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำเนาสำนวนรับแจ้งการควบคุมตัวจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

/๒.๒ ข้อเท็จจริง...

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ปรากฏตามความเป็นมาในข้อ ๑ ของรายงานนี้และผู้ร้องให้ถ้อยคำเพิ่มเติมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมทั้งนำพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบที่เกิดเหตุ สรุปได้ว่า

๑) ผู้ร้อง [REDACTED] ได้รับแจ้งจากสมาชิกหลายครั้งว่ามีการตั้งจุดตรวจบริเวณริมถนนเลียบมอเตอร์เวย์ขาเข้า ก่อนถึงด่านเก็บค่าผ่านทางธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ผู้ร้องสัญจรผ่านเส้นทางดังกล่าวเป็นประจำจึงคอยสังเกตว่ามีการตั้งจุดตรวจตามที่ได้รับแจ้งหรือไม่

๒) วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๗ ผู้ร้องและบุตรสาวขับรถผ่านบริเวณดังกล่าว เห็นผู้ถูกร้องแต่งเครื่องแบบ ๘ - ๙ คน ตั้งจุดตรวจอยู่ริมถนนหน้าร้านค้าที่ปิดบริการไปแล้ว โดยมีกรวยจราจรสีส้มวางเป็นสัญลักษณ์ว่ามีจุดตรวจ มีรถยนต์ถูกเรียกให้จอดหลายคัน และมีประชาชน ๔-๕ คน กำลังถูกตรวจปัสสาวะในบริเวณพื้นที่ร้านค้า ผู้ร้องจึงขับรถไปยังบริเวณจุดตรวจและสังเกตการณ์การตั้งจุดตรวจโดยถ่ายทอดสด [REDACTED] ไปด้วย

๓) ผู้ร้องพบชายอายุประมาณ ๕๐-๖๐ ปี กำลังถูกเก็บตัวอย่างปัสสาวะ โดยแจ้งผู้ร้องว่า ต้องเข้าไปที่บริเวณริมกำแพงร้าน แต่ผู้ถูกร้องให้ผู้ร้องออกจากบริเวณดังกล่าวโดยไม่อธิบายว่าเหตุใดจึงไม่สามารถสังเกตการณ์และถ่ายทอดสดการปฏิบัติงานได้ ผู้ร้องจึงปฏิเสธเนื่องจากเห็นว่าบริเวณนั้นเป็นร้านอาหารที่ประชาชนเข้าออกได้และผู้ถูกร้องไม่ได้มีแถบกันสถานที่ปฏิบัติงานไว้ อีกทั้งผู้ร้องไม่ได้ขัดขวางหรือรบกวนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้อง

๔) ผู้ถูกร้องใช้วิทยุสื่อสารแจ้งให้เจ้าหน้าที่ ๓-๔ คน ควบคุมตัวผู้ร้องไว้ โดยใส่กุญแจมือไพล่หลัง และแจ้งว่าจะนำตัวไปที่สถานีตำรวจภูธรธัญบุรี โดยผู้ร้องไม่แน่ใจว่าผู้ถูกร้องบันทึกภาพระหว่างจับกุม แจ้งข้อกล่าวหา และแจ้งเหตุที่จับกุมผู้ร้องแล้วหรือไม่

๕) ผู้ร้องนักรอผู้ถูกร้องจัดทำบันทึกการจับกุมประมาณ ๒ ชั่วโมง ระหว่างนั้น ได้ยินผู้ถูกร้องหารือกันว่าจะแจ้งข้อกล่าวหาใดบ้างต่อผู้ร้อง ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องไม่อนุญาตให้บุตรสาวของผู้ร้องบันทึกวิดีโอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและไม่ให้เข้าไปในห้องสอบสวน อีกทั้งยังข่มขู่ว่า หากบุตรสาวผู้ร้องไม่หยุดบันทึกวิดีโอ จะแจ้งข้อกล่าวหาดำเนินคดี สำหรับคดีของผู้ร้องอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดธัญบุรี ตามคดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๗

๖) ผู้ร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องสุ่มตรวจปัสสาวะประชาชนโดยไม่มีเหตุตามที่กฎหมายกำหนด ประกอบกับผู้ร้องได้รับข้อมูลจากสมาชิก [REDACTED] ว่า มีประชาชนถูกผู้ถูกร้องสุ่มตรวจปัสสาวะบริเวณจุดตรวจและต้องจ่ายเงิน ๔,๐๐๐ บาท ให้กับผู้ถูกร้องเพื่อไม่ให้ถูกดำเนินคดี

๗) ผู้ร้องและ [REDACTED] เคยถูกดำเนินคดีจากการสังเกตการณ์และบันทึกวิดีโอภาพการตั้งด่านตรวจ/จุดตรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่อื่นหลายครั้ง และศาลมีคำพิพากษาแล้วว่าประชาชนสามารถบันทึกภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้

๘) ผู้ร้องนำพนักงานเจ้าหน้าที่ไปสำรวจพื้นที่ตั้งจุดตรวจบริเวณถนนเลียบมอเตอร์เวย์ฯ เข้าก่อนถึงด่านเก็บค่าผ่านทางธัญบุรี จังหวัดธัญบุรี พบว่าเป็นอาคารคอนกรีต ๑ ชั้น ลักษณะคล้ายเพิงขายของ ด้านหลังเป็นห้องปิดทึบ ส่วนด้านหน้าเป็นลานเปิดโล่งติดถนน ไม่มีห้องน้ำ

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

[REDACTED] รองสารวัตรป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจภูธรธัญบุรี พร้อมเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัด ในฐานะผู้ถูกร้อง ชี้แจงข้อเท็จจริงด้วยวาจา พร้อมแสดงเอกสารการบันทึกข้อมูลการตั้งด่านตรวจผ่านระบบสารสนเทศของตำรวจ (Thai Police Checkpoint Control: TPCC) ซึ่งเป็นระบบบันทึกข้อมูลการตั้งด่าน จุดตรวจ จุดสกัด และคลิปวิดีโอขณะควบคุมตัวผู้ร้องและระหว่างการสอบสวนผู้ร้องที่สถานีตำรวจภูธรธัญบุรี ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สถานีตำรวจภูธรธัญบุรีสรุปได้ว่า

๑) ผู้ถูกร้องตั้งจุดตรวจเพื่อป้องกันอาชญากรรม ซึ่งก่อนตั้งจุดตรวจผู้ถูกร้องจะวิเคราะห์ความเป็นไปได้เกี่ยวกับเส้นทางและแนวโน้มการกระทำผิดในบริเวณที่จะตั้งจุดตรวจ โดยบริเวณริมถนนเลียบทางด่วนมอเตอร์เวย์ฯ เข้ามีข้อมูลการจับกุมผู้ต้องหาในคดีเกี่ยวกับอาวุธปืน ยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ และพบบุคคลตามหมายจับในคดีอื่น ๆ เป็นประจำ

๒) การตั้งจุดตรวจเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๗ [REDACTED] เป็นหัวหน้าชุด พร้อมเจ้าหน้าที่ตำรวจอีก ๘ คน ตั้งจุดตรวจบริเวณริมถนนเลียบทางด่วนมอเตอร์เวย์ โดยตั้งกรวยจราจรเพื่อแสดงเขตปฏิบัติหน้าที่ และได้ติดตั้งป้ายแสดงว่ามีจุดตรวจชัดเจนแล้วบันทึกข้อมูลในระบบ Police 4.0 และระบบ TPCC เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานไปยังตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี โดยใช้เวลาในการตั้งจุดตรวจไม่เกิน ๑ ชั่วโมง

๓) การเรียกบุคคลเพื่อตรวจค้นหรือตรวจปัสสาวะ ผู้ถูกร้องใช้ดุลยพินิจพิจารณาบุคคลต้องสงสัยและขอความยินยอมทุกครั้งที่เก็บตัวอย่างปัสสาวะ กรณีชายที่ผู้ร้องอ้างถึงในคำร้องนั้นมีพฤติกรรมน่าสงสัย คือ ขับรถมาใกล้ถึงจุดตรวจแล้วเลี้ยวรถย้อนกลับกะทันหัน ผู้ถูกร้องจึงติดตามไปและขอให้บุคคลดังกล่าวกลับมาที่จุดตรวจ จากนั้นตรวจค้นภายในรถยนต์ได้กลิ่นสารเสพติด จึงขอตรวจปัสสาวะโดยบุคคลดังกล่าวให้ความยินยอมแล้ว สำหรับสถานที่ตรวจปัสสาวะบริเวณหน้าร้านค้านั้น มีผ้าใบกันสาดและรถยนต์สายตรวจจอดปิดด้านหน้าเพื่อป้องกันบุคคลทั่วไปมองเห็น

/๔) ผู้ถูกร้อง...

๔) ผู้ถูกร้องไม่ได้ขอตรวจปัสสาวะประชาชนทุกคนที่สัญจรผ่าน แต่ตรวจเฉพาะบุคคลต้องสงสัย และแม้จะสามารถใช้อำนาจเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดสั่งให้บุคคลตรวจปัสสาวะได้ แต่ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ใช้หลักการขอความยินยอมบุคคลก่อนทุกครั้ง

๕) ผู้ถูกร้องแสดงภาพจากคลิปวิดีโอในช่วงที่ผู้ร้องเข้าไปถ่ายวิดีโอหรือถ่ายทอดสดบริเวณจุดตรวจ ซึ่งได้จากกล้อง body camera ของผู้ถูกร้อง พร้อมให้ข้อมูลว่า เมื่อผู้ร้องเข้ามาในบริเวณที่ตั้งจุดตรวจ [REDACTED] แจ้งผู้ร้องว่าสามารถถ่ายภาพและวิดีโอได้ แต่ขอให้ผู้ร้องออกนอกแนวปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ เนื่องจากการที่ผู้ร้องเดินถ่ายคลิปวิดีโอริมถนนที่มีรถสัญจรอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ แต่ผู้ร้องพูดจายั่วแหย่และไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ถูกร้อง [REDACTED] จึงแจ้งผู้ร้องว่า การกระทำของผู้ร้องเป็นการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจและขอเชิญตัวไปที่สถานีตำรวจภูธรธัญบุรี แต่ผู้ร้องไม่ยินยอมและพูดจาท้าทาย จึงจำเป็นต้องใส่กุญแจมือผู้ร้อง

๖) ในช่วงการควบคุมตัวเป็นช่วงซุลมุน ผู้ร้องขัดขึ้นทำให้กล้องและอุปกรณ์ของผู้ถูกร้องหลุดจากตัว และโทรศัพท์มือถือของผู้ร้องตกพื้น จึงไม่มีคลิปวิดีโอในช่วงเวลาดังกล่าว

๗) เมื่อไปถึงสถานีตำรวจภูธรธัญบุรี ผู้ถูกร้องแจ้งข้อกล่าวหาผู้ร้องในความผิดฐานขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ขัดคำสั่งเจ้าพนักงานขณะปฏิบัติหน้าที่ และก่อความเดือดร้อนรำคาญ โดยระหว่างจัดทำบันทึกจับกุม ผู้ร้องนั่งรอในห้องสอบสวนและใช้คำพูดดูหมิ่นผู้ถูกร้องว่า “ตำรวจชั่ว” ผู้ถูกร้องจึงแจ้งข้อกล่าวหาดูหมิ่นเจ้าพนักงานขณะปฏิบัติหน้าที่เพิ่มเติมอีกหนึ่งข้อหา ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องบันทึกวิดีโอขณะผู้ร้องนั่งรอในห้องสอบสวนไว้ และได้แจ้งพนักงานอัยการและฝ่ายปกครองตามแบบรายงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ แล้ว

๘) ผู้ร้องสังเกตการณ์การปฏิบัติหน้าที่ของสถานีตำรวจภูธรธัญบุรีหลายครั้ง โดยถ่ายทอดสดและบันทึกคลิปวิดีโอเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ โดยที่ผ่านมาผู้ร้องสังเกตการณ์อยู่นอกบริเวณจุดตรวจ แต่ครั้งนี้เข้าไปในเขตปฏิบัติหน้าที่ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มีสมาธิ ผู้ถูกร้องตั้งจุดตรวจได้ประมาณ ๑๐ - ๒๐ นาที ก็เกิดเหตุการณ์ขึ้น ทำให้ต้องยุติการตั้งจุดตรวจ และไม่สามารถจับกุมผู้กระทำผิดได้

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) อำเภोधัญบุรีชี้แจงว่า เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๗ ได้รับแจ้งจากสถานีตำรวจภูธรธัญบุรีว่าได้ควบคุมตัวผู้ร้องไว้ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

๒) อัยการจังหวัดธัญบุรีชี้แจงว่า ได้รับแจ้งจากสถานีตำรวจภูธรธัญบุรีว่าได้ควบคุมตัวผู้ร้องไว้ พร้อมแสดงสำเนาเอกสารรับแจ้งการควบคุมตัวซึ่งระบุความเห็นของพนักงานอัยการ

ที่ระบุว่า ไม่ปรากฏว่ามีการทำร้ายร่างกายระหว่างการควบคุมตัว สภาพร่างกายผู้ถูกควบคุมตัวปกติ เชื่อได้ว่าไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการทรมาน การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการกระทำที่บุคคลสูญหาย จึงไม่มีเหตุที่จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งยุติการกระทำ

๒.๒.๔ การแสวงหา ข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑) เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๗ ผู้ร้องได้เผยแพร่คลิปวิดีโอ

ซึ่งบุตรสาวผู้ร้องใช้โทรศัพท์มือถือบันทึกไว้ระหว่างที่ผู้ถูกร้องควบคุมตัวผู้ร้องเข้าไปในรถยนต์เพื่อพาตัวไปสถานีตำรวจภูธรธัญบุรี ความยาว ๔ นาที ๒๒ วินาที โดยเป็นภาพเหตุการณ์ที่ผู้ถูกร้องแต่งเครื่องแบบ ๓ คน พร้อมผู้ร้องและบุตรสาวผู้ร้องนั่งมาในรถยนต์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ร้องถูกใส่กุญแจมือโพล่หลังและพูดกับผู้ถูกร้องโดยสรุปความได้ว่าผู้ร้องพยายามถามหาตำรวจที่ใช้อำนาจหน้าที่ตรวจปัสสาวะทำให้ประชาชนเดือดร้อน ในการตั้งด่านของผู้ถูกร้องครั้งนี้มีตำรวจประมาณ ๑๐ คน ผู้ถูกร้องเชิญตัวผู้ร้องไปสถานีตำรวจแล้วแต่ผู้ร้องไม่รับเชิญและบอกให้ผู้ถูกร้องนำบันทึกจับกุมมาแสดงก่อน จากนั้นผู้ถูกร้องฉุดกระชาก ล็อกแขน ใส่กุญแจมือผู้ร้อง ดันตัวขึ้นรถและยึดโทรศัพท์มือถือของผู้ร้องไป ทั้งนี้ ระหว่างบันทึกวิดีโอในรถยนต์ดังกล่าว บุตรสาวผู้ร้องได้นำโทรศัพท์มือถืออีกเครื่องหนึ่งมาเข้ากล้อง แล้วเปิดคลิปวิดีโอเหตุการณ์ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ๓ - ๔ คน ช่วยกันใส่กุญแจมือผู้ร้องด้วย เมื่อถึงสถานีตำรวจภูธรธัญบุรีผู้ถูกร้องห้ามไม่ให้บุตรสาวผู้ร้องบันทึกวิดีโอ และได้นำตัวผู้ร้องเข้าไปในห้องสอบสวนโดยไม่อนุญาตให้บุตรสาวผู้ร้องตามเข้าไปด้วยทำให้มีการโต้เถียงกัน

๒) เมื่อปี ๒๕๖๔ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีบันทึกข้อความตามเอกสารในข้อ ๒.๑.๑ แจ้งให้หน่วยงานในสังกัดปฏิบัติเกี่ยวกับการตั้งด่านตรวจ จุดตรวจ และจุดสกัด สรุปได้ดังนี้

๒.๑) ความหมายของด่านตรวจ จุดตรวจ จุดสกัด (๑) ด่านตรวจ หมายถึง สถานที่ที่เจ้าพนักงานตำรวจออกปฏิบัติหน้าที่ตรวจค้นเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดในเขตทางเดินรถ หรือทางหลวง โดยระบุสถานที่ไว้ชัดเจนเป็นการถาวร การตั้งด่านตรวจจะต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี หรือผู้มีอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวง หรือกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (๒) จุดตรวจ หมายถึง สถานที่ที่เจ้าพนักงานตำรวจออกปฏิบัติหน้าที่ตรวจค้น เพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดในเขตทางเดินรถหรือทางหลวงในกรณีปกติเป็นการชั่วคราว โดยมีกำหนดระยะเวลาเท่าที่จำเป็น แต่ต้องไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้วต้องยุบเลิกจุดตรวจทันที การตั้งจุดตรวจจะต้องได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ชั้นผู้บังคับการขึ้นไปของหน่วยที่ขอตั้งจุดตรวจนั้น ๆ (๓) จุดสกัด หมายถึง สถานที่ที่เจ้าพนักงานตำรวจออกปฏิบัติหน้าที่ตรวจค้น เพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดในเขต

ทางเดินรถ หรือทางหลวง ในกรณีที่มีเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนเกิดขึ้นเป็นการชั่วคราว และจะต้องยุบเลิกเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจ การตั้งจุดสกัดต้องได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาระดับหัวหน้า สถานีตำรวจหรือผู้รักษาราชการแทนขึ้นไป

๒.๒) กรณีจุดตรวจ ให้สถานีตำรวจบันทึกข้อมูลรายละเอียดแผนการตั้งจุดตรวจในระบบสารสนเทศของตำรวจ TPCC ก่อนตั้งจุดตรวจ ๗ วัน เพื่อให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติในระบบภายใน ๓ วัน เมื่อได้รับอนุมัติแล้วให้สถานีตำรวจพิมพ์ QR Code ประเมินระดับความพึงพอใจของประชาชน และบันทึกรายงานผลการปฏิบัติไว้ในระบบทุกครั้ง

๒.๓) รูปแบบการตั้งด่านตรวจและจุดตรวจ ให้ยึดหลักตามคู่มือยุทธวิธีสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยแบ่งพื้นที่ปฏิบัติการเป็น ๕ โซน ได้แก่ พื้นที่เฝ้าระวังสังเกตรถต้องสงสัย พื้นที่คัดกรอง พื้นที่ตรวจค้น/กองอำนวยความสะดวก พื้นที่คอยสกัดรถ และพื้นที่ควบคุมผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ การตั้งจุดตรวจที่มีข้อจำกัดด้านพื้นที่หรือกำลังพลอาจปรับการแบ่งพื้นที่ปฏิบัติการเหลือ ๓ โซน ได้แก่ พื้นที่เฝ้าระวังสังเกตรถต้องสงสัย/พื้นที่คัดกรอง พื้นที่ตรวจค้น/กองอำนวยความสะดวก และพื้นที่คอยสกัดรถ/พื้นที่ควบคุมผู้กระทำความผิด

๒.๔) การวางกำลังพล ให้คำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน

๒.๕) อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบด้วย ป้ายแจ้งเตือนมีข้อความระบุระยะทาง ก่อนถึงด่านตรวจหรือจุดตรวจ ติดตั้งในพื้นที่เฝ้าระวังสังเกตรถต้องสงสัยที่มีแสงสว่างสามารถมองเห็นได้ชัดเจน ป้ายไฟเตือนติดตั้งในพื้นที่คัดกรองที่มีความสว่างชัดเจนที่ผู้ขับขี่สามารถเห็นได้ในระยะ ๑๕๐ เมตร มีข้อความ “ข้างหน้ามีด่านตรวจ/จุดตรวจ ลดความเร็ว สบ./สภ.” และอยู่ในระยะที่ยานพาหนะสามารถหยุดได้อย่างปลอดภัย ป้ายแสดงยศ ชื่อ สกุล ตำแหน่งของผู้ควบคุมด่านตรวจ/จุดตรวจ กรวยยางล้อวงจรปิด CCTV กล้อง Body Camera รถยนต์ควบคุมตัวผู้ต้องหา หรือรถยนต์สายตรวจ และรถจักรยานยนต์ประจำอยู่ในพื้นที่จุดตรวจ อุปกรณ์เครื่องกีดขวาง ป้องกันการหลบหนี (ถ้ามี) และป้าย QR Code ประเมินความพึงพอใจของประชาชน

๒.๖) ด่านตรวจหรือจุดตรวจ ให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสัญญาบัตรเป็นผู้ควบคุมโดยให้ผู้บังคับบัญชาระดับสารวัตรขึ้นไปตรวจสอบการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด และให้รายงานผลการปฏิบัติในระบบ TPCC และรายงานทางวิทยุไปยังสถานีตำรวจและกองบังคับการตำรวจนครบาล หรือกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดทราบทุกครั้ง

๒.๗) กรณีพบว่าการปฏิบัติไม่เป็นไปตามมาตรฐาน โดยมีความบกพร่องเล็กน้อยแต่ไม่เกิดผลเสียหายต่อการปฏิบัติงาน ให้ผู้บังคับบัญชาแนะนำ ตักเตือน แต่หากเป็นกรณีเกิดผลเสียต่อการปฏิบัติงาน ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยตามความเหมาะสม และในกรณีตรวจพบการทุจริต ประพฤติมิชอบ ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจทันที และให้สำนักงานจเรตำรวจ

สุ่มตรวจการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการตั้งด่านตรวจ จุดตรวจ จุดสกัด หากพบเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีพฤติการณ์ไม่เหมาะสมหรือส่อไปในทางทุจริตหรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ให้รายงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติทราบทันที

๓) เมื่อปี ๒๕๖๖ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีบันทึกข้อความตามเอกสาร ในข้อ ๒.๑.๒ กำชับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการตั้งด่านตรวจ จุดตรวจ และจุดสกัดและกำหนดแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติม โดยสรุปดังนี้

๓.๑) ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำด่านตรวจ จุดตรวจ และจุดสกัดทุกนายแต่งเครื่องแบบและติดกล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหวแบบดิจิทัลตลอดเวลาการปฏิบัติ และเมื่อมีกรณีการเรียกตรวจบุคคลและยานพาหนะ ให้บันทึกภาพและเสียงขณะตรวจไว้ตลอดเวลา

๓.๒) การตั้งจุดสกัด ให้ปฏิบัติได้เฉพาะกรณีจำเป็นเร่งด่วนเพื่อระงับ ยับยั้ง สกัดกั้น หรือจับกุมผู้กระทำความผิดเท่านั้น

๓.๓) การตั้งจุดตรวจเพื่อป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และจุดตรวจ เพื่อบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบกต้องได้รับอนุมัติจากผู้บังคับการขึ้นไปทุกครั้ง

๓.๔) การตั้งด่านตรวจ จุดตรวจ ให้ทุกหน่วยลงข้อมูลในระบบ TPCC โดยให้ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และให้หัวหน้าสถานีตำรวจควบคุม กำกับ ดูแล การปฏิบัติอย่างใกล้ชิด หากพบข้อบกพร่อง ให้พิจารณาดำเนินการทางวินัยหัวหน้าด่านตรวจ จุดตรวจ จนถึงหัวหน้าสถานีตำรวจ

๓.๕) ให้ผู้บังคับบัญชาควบคุม กำกับ ดูแล และสุ่มตรวจการปฏิบัติ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการตั้งด่านตรวจ จุดตรวจ และจุดสกัด ในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้เป็นไปตาม แนวทางที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด โดยรายงานผลการตรวจให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติทราบ ทุกวันที่ ๕ ของเดือน

๓.๖) กรณีที่ตรวจพบว่าการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแนวทาง ให้ผู้บังคับบัญชา แนะนำ ตักเตือน ให้มีการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องโดยเร็ว และให้ติดตามผลการปรับปรุงแก้ไขดังกล่าวด้วย

๓.๗) หากตรวจพบ หรือมีกรณีร้องเรียน หรือปรากฏเป็นข่าว หรือ ปรากฏตามสื่อสังคมออนไลน์ และผลการตรวจสอบพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีพฤติการณ์ส่อไปในทาง ทุจริตหรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบหรือเรียกรับสินบน ให้ผู้บังคับบัญชาระดับ บช./ภ. พิจารณา ดำเนินการทางวินัย อาญา และปกครอง แล้วแต่กรณี กับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง และพิจารณาข้อบกพร่อง ของผู้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแล จนถึงหัวหน้าสถานีตำรวจ แล้วรายงานให้สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติทราบทันที

๓.๘) หากผลการตรวจสอบตามข้อ ๓.๗ พบว่า ผู้บังคับบัญชาระดับ บก./ภ.จว. ปล่อยปลละเลย ไม่ใส่ใจในการควบคุม กำกับ ดูแล และกำชับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ให้พิจารณาข้อบกพร่อง รอง ผบก. และ ผบก. ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในกรณีดังกล่าวด้วย

๓.๙) ให้ ผบช.น. ภ.๑-๙ ก. ผบก.น.๑-๙ ภ.จว. ทล. จร. และ หน. สน./สภ. ประชุมชี้แจงและกำชับเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดให้ถือปฏิบัติตามแนวปฏิบัตินี้อย่างเคร่งครัด โดยให้บันทึกการประชุมชี้แจงและกำชับไว้เป็นหลักฐานด้วย

๓.๑๐) ให้นำผลการดำเนินการติดตาม ควบคุม กำกับ ดูแลด้านตรวจ และจุดตรวจ พร้อมปัญหาข้อขัดข้องของหน่วยในสังกัดเข้าที่ประชุมบริหารของ บช.น. และ ภ.๑-๙ เป็นประจำทุกเดือน โดยให้ ผบก.น./ภ.จว. เป็นผู้รายงาน เพื่อทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณา ๒ ประเด็น ดังนี้

๓.๑ ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิด สิทธิมนุษยชน กรณีการตั้งจุดตรวจและเก็บตัวอย่างปัสสาวะประชาชนหรือไม่

๓.๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘^๒ บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคล โดยการค้นตัวบุคคลหรือการกระทำอัน กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายจะกระทำได้อต่อเมื่อมีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ ไว้เท่านั้น สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil, and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๙^๓ ที่รับรองสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวไว้เช่นกัน

/๓.๑.๒ สำหรับ...

^๒ มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

ฯลฯ

ฯลฯ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำ มิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ ข้อ ๙

๑. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย บุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุม โดยอำเภอใจมิได้ บุคคลจะถูกทรมานหรือลงโทษอย่างโหดร้ายโดยไม่มีเหตุอันควรและโดยเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ฯลฯ

ฯลฯ

๓.๑.๒ สำหรับการตั้งด่านตรวจ จุดตรวจ และจุดสกัด เป็นมาตรการป้องกัน และป้องปรามอาชญากรรม ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีหนังสือสั่งการ กำชับ และเน้นย้ำให้หน่วยงาน ในสังกัดให้ดำเนินการตามแนวปฏิบัติอย่างต่อเนื่องตามเอกสารในข้อ ๒.๑.๑ และ ๒.๑.๒ ส่วนการตรวจค้น และการทดสอบหาสารเสพติดในร่างกายบุคคลนั้น เป็นการใช้อำนาจเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตามประกาศ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการตรวจ หรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่ ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๕ ข้อ ๓^๔ ที่ให้อำนาจเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. สั่งให้ผู้ที่มิเหตุอันควรเชื่อว่าเสพยาเสพติดเข้ารับการตรวจหรือสั่งให้ไปรับ การตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติด ประกอบพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๓ ทวิ^๕ ซึ่งบัญญัติห้ามมิให้ผู้ขับขี่เสพยาเสพติดให้โทษ และให้เจ้าพนักงานจัดให้มีการตรวจสอบผู้ขับขี่รถ ว่าได้เสพยาเสพติดให้โทษหรือเสพวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทหรือไม่

/๓.๑.๓ จากการ...

---

^๔ ข้อ ๓ การตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติด ให้ตรวจหรือทดสอบจากปัสสาวะ หรือในกรณีจำเป็นเพื่อการ ตรวจสอบประวัติการเสพยาเสพติดย้อนหลังให้ตรวจหรือทดสอบจากเส้นผม โดยให้ปฏิบัติตามวิธีการตรวจหรือทดสอบ ของชุดนํ้ายาตรวจสอบ อุปกรณ์หรือเครื่องมือแต่ละชนิด สำหรับการตรวจหรือทดสอบ แล้วแต่กรณี

เพื่อประโยชน์ต่อการตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติด เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจสั่งให้ผู้ที่มิเหตุ อันควรเชื่อว่าเสพยาเสพติดเข้ารับการตรวจ หรือสั่งให้ไปรับการตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติด ภายใต้การกำกับดูแล ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ภายในระยะเวลาและสถานที่ที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. กำหนด

^๕ มาตรา ๔๓ ทวิ ห้ามมิให้ผู้ขับขี่เสพยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ หรือเสพวัตถุ ที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ทั้งนี้ ตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้หัวหน้าเจ้าพนักงานจราจร พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานจราจร หรือผู้ตรวจการมีอำนาจจัดให้มีการ ตรวจสอบผู้ขับขี่รถบางประเภทตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าได้เสพยาเสพติด ให้โทษหรือเสพวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทตามวรรคหนึ่งหรือไม่ และหากผลการตรวจสอบในเบื้องต้นปรากฏว่าผู้ขับขี่นั้น ไม่ได้เสพ ก็ให้ผู้ขับขี่นั้นขับรถต่อไปได้

ในกรณีที่ผู้ขับขี่ตามวรรคสองไม่ยอมให้ตรวจสอบ ให้หัวหน้าเจ้าพนักงานจราจร พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานจราจร หรือผู้ตรวจการมีอำนาจกักตัวผู้นั้นไว้ เพื่อดำเนินการตรวจสอบได้ภายในระยะเวลาเท่าที่จำเป็นแห่งกรณี เพื่อให้การตรวจสอบเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว และเมื่อผู้นั้นยอมรับการตรวจสอบแล้ว หากผลการตรวจสอบในเบื้องต้นปรากฏว่า ไม่ได้เสพ ก็ให้ปล่อยตัวไปทันที

๓.๑.๓ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า

๑) ผู้ถูกร้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาให้ตั้งจุดตรวจบริเวณริมถนนเลียบทางด่วนมอเตอร์เวย์ ตำบลคลองห้า อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรธัญบุรี เพื่อป้องกันอาชญากรรม โดยดำเนินการตามแนวปฏิบัติในการตั้งด่านตรวจจุดตรวจ และจุดสกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีการวางกรวยจราจรตามแนวเส้นขอบทางและติดตั้งป้ายแจ้งล่วงหน้าก่อนถึงบริเวณจุดตรวจ เจ้าหน้าที่ทุกนายแต่งเครื่องแบบตำรวจและมีกล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหวติดตัว การปฏิบัติหน้าที่ทั้งก่อนและหลังการตั้งจุดตรวจของผู้ถูกร้องมีการขออนุญาตผู้บังคับบัญชาและรายงานผลการปฏิบัติผ่านระบบ TPCC ที่ผู้บังคับบัญชาสามารถตรวจสอบได้

๒) การเรียกตรวจค้นยานพาหนะ และขอเก็บตัวอย่างปัสสาวะของบุคคลเพื่อเก็บตัวอย่างปัสสาวะเพื่อทดสอบสารเสพติด ผู้ถูกร้องดำเนินการโดยสังเกตนยานพาหนะและผู้ขับขี่ที่มีพฤติการณ์อันควรสงสัย และเรียกตรวจค้นยานพาหนะและตรวจปัสสาวะบุคคลโดยอาศัยอำนาจเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. และหลักการขอความยินยอมจากผู้ถูกตรวจเก็บตัวอย่างปัสสาวะ อันเป็นการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติของกฎหมาย

๓) ส่วนกรณีผู้ถูกร้องเก็บตัวอย่างปัสสาวะของบุคคลเพื่อตรวจหาสารเสพติดบริเวณร้านคาริมถนนโดยไม่จัดห้องน้ำหรือสถานที่มิดชิด คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเคยมีความเห็นต่อประเด็นเดียวกันนี้ตามรายงานผลการตรวจสอบที่ ๑๐๘-๑๐๙/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๔ โดยสรุปว่า จุดตรวจและจุดสกัดเป็นสถานที่ใช้ปฏิบัติงานเฉพาะกรณีที่มีเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนเกิดขึ้นเป็นการชั่วคราวและต้องยุบเลิกเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจ เป็นเหตุให้ไม่อาจจัดให้มีห้องน้ำได้จึงเป็นข้อจำกัดโดยมีเหตุผลอันสมควรแก่กรณี

๔) เมื่อปี ๒๕๖๖ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือกำชับให้หน่วยงานในสังกัดปฏิบัติตามแนวทางในการตั้งด่านตรวจ จุดตรวจ และจุดสกัดอย่างเคร่งครัด ทั้งยังกำหนดมาตรการเพิ่มเติมเกี่ยวกับการตรวจสอบและลงโทษเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริตหรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบหรือเรียกรับสินบน

๓.๑.๔ จากข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า แม้การกระทำของผู้ถูกร้องจะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของผู้ถูกเรียกตรวจค้นรถยนต์และเก็บตัวอย่างปัสสาวะ แต่เมื่อผู้ถูกร้องกระทำไปภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ และพอสมควรแก่กรณี ในชั้นนี้จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากกรณีการตั้งจุดตรวจและเก็บตัวอย่างปัสสาวะประชาชน

/๓.๒ ประเด็น...

๓.๒ ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้อง กรณีจับกุมโดยไม่แจ้งข้อกล่าวหา ใช้กำลังเกินกว่าเหตุ ไม่บันทึกภาพเคลื่อนไหวขณะปฏิบัติหน้าที่ และขัดขวางการใช้เสรีภาพในการสังเกตการณ์การตั้งจุดตรวจหรือไม่

๓.๒.๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๘^๖ และมาตรา ๘๓^๗ บัญญัติหลักการว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลไม่ได้ เว้นแต่เมื่อบุคคลนั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และหากบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์

๓.๒.๒ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องสังเกตการณ์การตั้งจุดตรวจโดยบันทึกวิดีโอหรือถ่ายทอดสดเหตุการณ์พร้อมกับเดินไปมาริมถนนและเข้าไปในบริเวณที่ผู้ถูกร้องจัดพื้นที่ไว้สำหรับตรวจเก็บตัวอย่างปัสสาวะของบุคคลต้องสงสัย เป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องแจ้งเตือนให้ผู้ร้องออกจากบริเวณดังกล่าวเพื่อไม่ให้กระทบต่อการปฏิบัติงานโดยไม่ได้ห้ามผู้ร้องบันทึกวิดีโอหรือถ่ายทอดสด แต่เมื่อผู้ร้องไม่ปฏิบัติตามคำเตือน และไม่ยินยอมไปสถานีตำรวจตามที่ผู้ถูกร้องแจ้งประกอบกับมีการโต้เถียงกัน ผู้ถูกร้องจึงจับกุมผู้ร้องโดยแจ้งข้อกล่าวหาว่าขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่และใช้กุญแจมือควบคุมตัวผู้ร้องไว้ ปรากฏตามคลิปวิดีโอที่บุตรสาวผู้ร้องบันทึกไว้ พิจารณาแล้วเห็นว่าแม้การกระทำของผู้ถูกร้องจะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของผู้ร้อง แต่เมื่อผู้ถูกร้องกระทำไปภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ และพอสมควรแก่กรณีโดยผู้ร้องไม่ได้รับอันตรายแก่กาย ในชั้นนี้จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้องในกรณีการจับกุมผู้ร้อง

/๓.๒.๓ สำหรับ...

^๖ มาตรา ๗๘ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้นแต่

(๑) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๐

ฯลฯ

ฯลฯ

^๗ มาตรา ๘๓ ในการจับนั้น เจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่าเขาต้องถูกจับแล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้จับ เว้นแต่สามารถนำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้น ให้นำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดังกล่าว แต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป

ฯลฯ

ฯลฯ

ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น

๓.๒.๓ สำหรับข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องที่ว่า ผู้ถูกร้องไม่บันทึกภาพเคลื่อนไหวขณะปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นการขอให้ตรวจสอบว่า ผู้ถูกร้องได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ หรือไม่นั้น มีข้อพิจารณา ดังนี้

๑) กฎหมายดังกล่าวบัญญัติไว้เป็นหลักการว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบต้องบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องในขณะที่จับและควบคุมตัว จนกระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยบุคคลดังกล่าวไป เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถกระทำได้ ก็ให้บันทึกเหตุนั้นเป็นหลักฐานไว้ในบันทึกการควบคุมตัว โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบแจ้งพนักงานอัยการและนายอำเภอในท้องที่ที่มีการควบคุมตัวโดยทันที หากผู้รับแจ้งเห็นว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการทรมาน การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการกระทำให้นุกคลสูญหาย ให้ผู้รับแจ้งยื่นคำร้องต่อศาลให้พิจารณาต่อไป

๒) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องอ้างว่าในขณะที่ควบคุมตัวผู้ร้อง เกิดการขัดขึ้นจนกระทั่งกล้องบันทึกภาพหลุดออกจากตัวผู้ถูกร้อง จึงไม่มีภาพที่บันทึกไว้ได้ แต่ผู้ถูกร้องได้แจ้งการดำเนินการต่อสำนักงานอัยการจังหวัดชัยภูมิและอำเภอชัยภูมิแล้ว โดยทั้ง ๒ หน่วยงานชี้แจงข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องได้แจ้งการดำเนินการดังกล่าวแล้วจริง และสำนักงานอัยการจังหวัดชัยภูมิได้แสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งระบุความเห็นของพนักงานอัยการว่า ในการควบคุมตัวผู้ร้องไม่ปรากฏว่ามีการทำร้ายร่างกาย จึงเชื่อได้ว่าไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการทรมาน การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการกระทำให้นุกคลสูญหาย ไม่มีเหตุที่จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยุติการกระทำ ในชั้นนี้จึงรับฟังได้ว่า หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้ว ไม่พบว่าผู้ถูกร้องละเลยการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าว

๓.๒.๔ ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการตั้งด่านตรวจ จุดตรวจ และจุดสกัด รวมทั้งการทดสอบสารเสพติดบุคคลตามรายงานผลการตรวจสอบที่ ๓๖-๕๕/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๔ และรายงานผลการตรวจสอบที่ ๑๓๘/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๔ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอยู่ระหว่างการติดตามผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าว

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๘ จึงมีมติว่า

๔.๑ กรณีการตั้งจุดตรวจและเรียกตรวจปัสสาวะประชาชน ยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

/๔.๒ กรณีจับกุม...

๔.๒ กรณีจับกุมผู้ร้องโดยไม่แจ้งข้อกล่าวหา ใช้กำลังเกินกว่าเหตุ ไม่บันทึกภาพเคลื่อนไหว ขณะปฏิบัติหน้าที่ และขัดขวางการใช้เสรีภาพในการสังเกตการณ์การตั้งจุดตรวจ ยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำความหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

